بشیر مومن ۲۰۲۰ /٤/۲۹

نگاهی به کتاب:

زعمای بزرگ با کارهای سترگ در تاریخ معاصر افغانستان

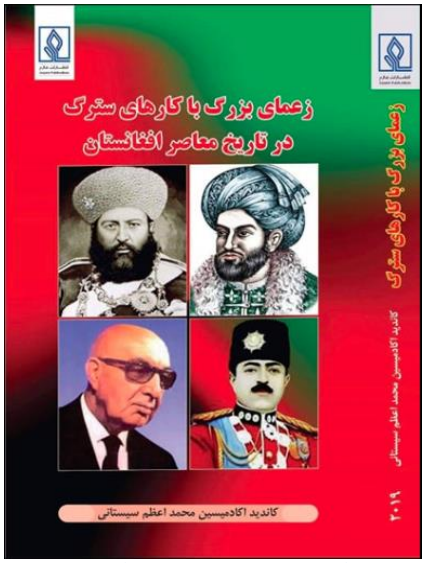

اما قبل از کتاب نکات چند در مورد شخصیت علمی مولف کاندیدای اکادمیسین محمداعظم سیستانی یکی از چهره‌های تاریخ شناسی وجامعه شناسی برجسته افغانستان می‌باشد. سیستانی صاحب پیوسته در برابر جعل کاران به پاخاسته و نمی خواهد بیش از این در برابر زورگویان و دروغ پردازان به خاطر مصلحت بینی های بیش از حد، خاموش بماند، کسی است صاحب فکر و قلم بلند و نکته دان و سریع نویس و ملی اندیش! او در جامعه ای اکادمیک افغان یک شخصیت شناخته شده است، نوشته های پژوهشی اوبه سالهای ۱۹۶۲ که هنوز محصل فاکولته ادبیات بود، برمیگردد.

پروفسیور سیستانی یکی از غنیمت های روزگار ما در بخش تاریخ ومعرفی سرداران افغانستان است. کتاب « زعمای بزرگ با کارهای سترگ در تاریخ معاصرافغانستان» دارای سی مقاله پژوهشی میباشد که از منابع داخلی و خارجی موثق بطور شایسته آن استفاده نموده اند.

زبان نوشتاری کتاب مانند همه کتابهای سیستانی صاحب عام فهم وساده است که خوانند به سهولت میتواند مطلب ر ا بگیرد ودرک نماید. درین اثر استاد موضوعات مختلف وبسیار جالب را زیر ذره بین عالمانه خود قرار داده تا همه ما بطور خاص نسل جوان مان اهمیت این راد مردان را بدانیم.

به فکر من این اثر مطالب جالب وجدیدی دارد که حد اقل من تا هنوز با آن سر نخوردم . استاد در توضیح وتشریح مقالات دست بالا داشته ومسایل را بطور عالمانه وبدور از عصبیت ها بیان نموده اند! بدور از عصبیتها وتعصبها گفتم به دلیل اینکه استاد تا امروز در حدود پنجاه جلد کتاب وصدها مقاله تحقیقی نواشته اند ومن موفق به این نشدم تا در جای عصبیت اورا نسبت به اقوام ملت افغان ویا زبانهای ملت افغان بخوانم ویا احساس نمایم !

سیستانی صاحب هیچگاه در نوشته هایش از حقایق چشم پوشی ننموده واز بیان حقیقت هراس هم نداشته اند! این را هم باید متذکر گردید که من با ایشان فقط از طریق صفحات انترنیتی رابطه دارم واز نوشته های عالمانه ومبرا از چرند وپرند شان می آموزم ولذت می برم !

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

ولی اگر نخواهیم تاریخ را براساس آرزوها و باورهای خود تحریف و تدوین کنیم، اگر بخواهیم تصویر از زعمای بزرگ چون احمد شاه بابا، امیر عبدالرحمن خان، شاه امان اله خان ،محمد داود خان را بر اساس اسناد، نه شایعه و توطئه برسازیم، به گمانم بدون شک در این کتاب « زعمای بزرگ با کارهای سترگ در تاریخ افغانستان » می بینیم! این نکته را هم باید متذکر گردید اینکه گفته میشود « تاریخ را فاتحان مینویسد » سوال بر انگیز! زیرا شکست خورده گان هم تاریخ خود را مینویسند ودر کنار این محققین ودانشمندان زنده مانند سیستانی صاحب نیز هستند که صداقت گواهی بی‌طرفانه‌ی آنان، تاریخ را از یک چشم‌انداز سوم نیز در برابر ما قرار می‌دهد. باید گفت که درین نوشته کوتاه نمیشود همه کتاب را بیان نمود من با یکی دو نقل وقول از جناب شان که اهمیت خاص دارد اکتفا می نمایم !!

همان طوریکه معلوم است هر کشوری و هر ملتی از خود بزرگان دارند که زندگی خویش را وقف مردمش نموده ؛ به همین دلیل یاد از چنین شخصیت های ملی عرصه ها مختلف که توسط پژوهش گران ودانشمندان چون سیستانی صاحب صورت گرفته ومیگیرد ، که خردمندانه در تدبیر زندگی جمعی خود و نسل بعد از خود هستند، بسیار آموزنده و قابل توجه است. در مقاله بیست و چهارم «سنگ در جای حود سنگین تر است» می نویسد: « بهتر است کمی به تربیت عمومی خود وسطح فرهنگ حرمت گزاری به شخصیتهای ملی جامعه خود بیندیشیم وبعد تصمیم بگیریم ؛ زیرا هنوز مردم ما از فرهنگ قدر دانی از شخصیتهای بزرگ ملی که باید مثل عزت وشرف خود از آن صیانت کنند خیلی زیاد فاصله دارند».

به یاد آوردن بزرگان و کارنامه های شان، نمایانگر نیاز یک جمع برای بازیابی خویشتن است. یکی از مسایل که ورد زبان چند تا پرخاشگر است اینست که گویا شاه امان الله قاتل پدرش است ! در همین کتاب بعد از پژوهش همه جانبه پروفیسیور سیستانی در مقاله بیست ویکم « اتهام کفر وقتل پدر به شاه امان اله کار دشمنان غازی امان الله است!» مینویسد که : «بنابر انچه گفته امدیم وبنابر تحقیقات داکتر کاظم واحمد فواد ارسلا مصطفی صغیر اجنت انگلیس فاتل امیر حبیب اله شهید شناخته میشودآنانکه که انگشت اتهام به سوی شاه امان اله غازی داراز میکنند در واقع میخواهند صدای جواسیس انگلیس را از حنجره خود بیرون بکشند تا از محبوبیت آن شاه ترقی خواه و ان سمبول ازادی خواهی بکاهند».

تبلیغ دیگر که علیه شان امان اله از جانب یگان آدم بی خبر از دنیا ویا متعصب صورت میگرد اینست که گویا مستوفی میرزا حسین خان پدر استا د خلیلی شاعر مستعد ومشهور کشور ما (ولی با تاسف مداح جنرال ضیا الحق دوزخ مکان بود) به ناحق اعدام گردید .

در ارتباط با این پرابلم[مساله] در مقاله دوازدهم همین کتاب تحت عنوان (محاکمه مستوفی ا لممالک وعلت غرغره کردن وی از درخت توت) میخوانیم که شاه امان الله بعد از حکم فیصله واستماع عذر وزاری مستوفی « به طرف نظامیان متوجه شده گفت آیا روزی که محمد عظیم به

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

شاح درخت توت آویحته شد به یاد دارید ؟ (محمدعظیم نواسهٔ سردار اسحاقخان برگشته از بخارابود، به این گناه که خواب دیده بود پادشاه میشود واین احوال را مستوفی به امیر حبیب الله رسانده بود که عواقب این گونه خوابها خراب است ودر نتیجه آن مرد محکوم به اعدام میشود) نظامیان با بسیار تاثر گفتند: بلی به یاد داریم. اعلیحضرت گفت: به همان شاخ توت آویخته شود چرا که همین شحص باعث اعدام آن گردیده بود !»

سیستانی در همین مقاله می افزاید که « جرم مستوفی الممالک به این خلاصه نمی شود که سعی در جهت جنگ وحمله اقوام شرق وشمال کشور بر کابل کرده بود بلکه آنچه او را وادر به این عمل میکرد جفا ها وتبهکاری ها وخیانتها وستم وناروایی هایی بود که در حق عموم مردم افغانستان وبه خصوص در حق مشروطه خواهان وروشنفکران و سعی در برهم زدن روابط عاطفی و خانوادهگی میان پدر(امیر حبیب الله خان) وپسر(امان ا لله خان وملکه رسمی کشور» کرده بود. مستوفی درک میکرد که اگر امان الله خان روی کار اید اورا بدست عدالت خواهد سپرد وخون های نا حقی که او ریخته است دامنش راخواهند گرفت».

وسعت بخشیدن به باید های زندگی راهی است که قدم گذاشتن در آن بدون از یاد گذشتگان و بزرگان تاریخی ممکن نیست؛ زیراکه بن وبنیاد ما یکی است! درین تردید وجود ندارد که امروز زمان دیگر و روزگاری دیگرست. اما روزگار هیچ مردمی آنقدر نو نیست که به کلی با بزرگان شان شباهت نداشته باشد. همین یاد آوریهای بزرگان انسان را واقع بین تر می‌کند و از شرارت ناشی از خواهی‌ها و بلندپروازی‌های روزگار مان می‌کاهد. چرا که هیچ بزرگی در هیچ کجای تاریخ نیست که همراه با کامیابی‌هایش کم یا زیاد ناکام نباشد.

به نظر من سیستانی صاحب با چنین تحقیق همه جانبه شان ثبت نموده ؛ که ای مردم فراموش نکنید اینست مردانی که به این سر زمین عشق می ورزیدند! لذا به همه علاقمندان کتاب توصیه مینمایم که یکبار این اثر وکتاب های دیگر این جامعه شناس وتاریخ نویس را مرور نماید؛ باور دارم که مطالب بسیار جالب ناگفته وناشنیده زیاد را خواهید آموخت ! و بار دیگربرای سیستانی صاحب نشر این کتاب را تبریگ گفته وبرای شان سلامتی وتوانمندی بیشتر میخواهم تا همچو تحقیقات را برای ما و همه علاقمندان روشن وادامه دهند!

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ